

SUSTAINABLE
URBAN MOBILITY
PLANS

Plány Udržitelné Městské Mobility – Plánování Pro Lidi

www.mobilityplans.eu

PLÁN UDRŽITELNÉ MĚSTSKÉ MOBILITY

CO TO JE?

... strategický plán, který vychází z již existujících plánovacích postupů a bere v úvahu integrační, participativní a hodnotící zásady s cílem uspokojit potřeby mobility dnešních i budoucích generací a zlepšit kvalitu života ve městech a v jejich okolí.

JAKÝ JE JEHO ÚČEL?

Cílem plánu udržitelné městské mobility je vytvořit udržitelný městský dopravní systém pomocí:

- Zajištění dostupnosti pracovních míst a služeb pro všechny obyvatele;
- Zlepšení dopravní bezpečnosti a ochrany obyvatel;
- Snížení znečištění, emisí skleníkových plynů a spotřeby energie;
- Zvýšení účinnosti a nákladové efektivity přepravy osob a zboží;
- Zvýšení atraktivity a kvality městského prostředí.

JAKÁ JE JEHO OBLAST PŮSOBNOSTI?

Politiky a opatření uvedené v plánu udržitelné městské mobility by měly řešit komplexně všechny druhy a formy dopravy v celé městské aglomeraci, včetně dopravy veřejné a soukromé, osobní a nákladní, motorizované a nemotorizované, dopravy v pohybu i dopravy v klidu.

Z ČEHO VYCHÁZÍ?

Obce by jej neměly považovat jen za další plán ve své městské agendě. Je důležité zdůraznit, že plán udržitelné městské mobility vychází ze stávajících plánovacích dokumentů a rozšiřuje je.

„Pokud plánujete města pro auta a dopravu, získáte auta a dopravu. Pokud plánujete pro lidi a místa, získáte lidi a místa.“

Fred Kent

JAK TO FUNGUJE?

Plán udržitelné městské mobility je způsob, jak efektivněji řešit problémy spojené s dopravou v městských oblastech. V návaznosti na stávající postupy a regulační rámce v členských státech jsou jeho základními vlastnostmi:

- Participační přístup;
- Závazek pro udržitelnost;
- Integrovaný přístup;
- Jasná vize, záměr a měřitelné cíle;
- Přehled dopravních nákladů a přínosů.

Participační přístup, který zapojuje občany a zainteresované strany od začátku plánovacího procesu i v jeho celém průběhu

Zapojení občanů a dalších zúčastněných stran je základním principem, který je nutné dodržovat. To vyžaduje vzájemnou dohodu, proč by jisté skupiny měly být zapojeny a jaký by mohl být jejich vliv. V návaznosti na identifikaci aktuálních zainteresovaných stran by měla strategie k jejich koordinaci určit, jakým způsobem a kdy dojde k jejich zapojení. Prostřednictvím zapojení vhodných občanů a zúčastněných stran je rozhodnutím pro nebo proti přijetí konkrétních opatření městské mobility, stejně jako plánu udržitelné městské mobility jako takového, možné získat významnou úroveň "veřejné legitimacy".

Závazek pro udržitelnost pro vyvážení hospodářského rozvoje, sociální spravedlnosti a kvality životního prostředí

Závazek k principům udržitelného rozvoje je zásadní. Jelikož udržitelnost je komplexním konceptem, je důležité rozvíjet společnou dohodu mezi hlavními zainteresovanými stranami o tom, co znamená udržitelný rozvoj a udržitelná mobilita pro město a jeho okolí. Při vytváření plánu udržitelné městské mobility by měl být pohled rozšířen nad rámec dopravy a mobility a měl by vhodně uvážit také sociální, ekonomická, environmentální a politicko-institucionální kritéria.

Integrovaný přístup, který bere v úvahu postupy a politiky z různých odvětví, různé úrovně správních orgánů i orgány státní správy ze sousedních oblastí

V mnoha případech je vytvoření plánu řízeno odborem městské mobility nebo dopravy. Nicméně politická důležitost plánů udržitelné městské mobility se neomezuje pouze na mobilitu a dopravu, naopak jednou z jejich vlastností je zapojit do plánovacího procesu další místní a regionální oddělení (například územní plánování, životní prostředí, ekonomický rozvoj, sociální inkluze, veřejné zdraví, bezpečnost). To představuje velkou výzvu pro řešení nedostatků v oblasti integrace a spolupráce, ale je to také hlavním zdrojem inovací a zlepšení.

Jasná vize, záměr a zaměření na dosahování měřitelných cílů, které jsou začleněny v celkové strategii udržitelného rozvoje

Plán by měl být založen na dlouhodobé vizi pro rozvoj dopravy a mobility pro celou městskou aglomeraci. Měl by zahrnovat všechny druhy a formy dopravy: veřejnou a soukromou, osobní i nákladní, motorizovanou i nemotorizovanou, v pohybu i v klidu. Strategická vize poskytuje kvalitativní popis žádoucí budoucnosti města a slouží k usměrňování vývoje vhodných plánovacích opatření. Ve vizi musí být uvedeny konkrétní cíle, které označují typ požadované změny. Změny a dopady také musí být měřitelné, což vyžaduje dobře promyšlený soubor cílů, které se zaměřují na vybrané oblasti a ukazatele.

Přehled dopravních nákladů a přínosů s ohledem na širší společenské náklady a přínosy

Výběr opatření se řídí nejen jejich účinností, ale také finančními náklady. Zvláště v době omezených rozpočtů pro městskou dopravu a mobilitu je velmi důležité získat za vynaložené prostředky co největší možný efekt. To vyžaduje základní posouzení možností s přihlédnutím k nákladům a přínosům, včetně těch, které nelze snadno změřit nebo ohodnotit, jako například opatření týkající se skleníkových plynů nebo dopadů na kvalitu ovzduší. Evropská komise ve své Bílé knize dopravní politiky zdůrazňuje, že je důležité pokračovat s internalizací externích nákladů pro všechny druhy dopravy s využitím základních principů a zároveň s ohledem na specifika každého druhu dopravy.

VÝCHOZÍ POLITICKÉ DOKUMENTY

V **Akčním plánu městské mobility**, vydaném v roce 2009, Evropská komise navrhuje, aby se urychlilo zavádění plánů udržitelné městské mobility v Evropě poskytnutím podkladů, podporou výměny osvědčených postupů, identifikací srovnávacích kritérií a podporou vzdělávacích aktivit pro odborníky v oblasti městské mobility. Ministři dopravy EU podporují rozvoj plánů udržitelné městské mobility. Závěry o **Akčním plánu městské mobility** z 24. června 2010 uvádějí, že Rada Evropské unie „podporuje rozvoj plánů udržitelné městské mobility pro města a metropolitní oblasti [...] a podporuje rozvoj pobídek, jako je odborná pomoc a výměna informací, pro vytvoření takových plánů“.

V březnu 2011 Evropská komise zveřejnila **Bílou knihu dopravní politiky** „Plán na vytvoření jednotného evropského dopravního prostoru – směrem ke konkurenceschopnému a energeticky účinnějšímu dopravnímu systému“ (COM(2011)0144 final). Bílá kniha dopravní politiky navrhuje prozkoumat možnost povinného vytváření plánů městské mobility pro města o určité velikosti podle národních norem založených na směrnici EU. Navrhuje také prozkoumat propojení regionálního rozvoje a fondů soudržnosti u měst a regionů, které předložily aktuální, nezávisle hodnocený certifikát o auditu výkonu městské mobility a udržitelnosti. A konečně, Bílá kniha dopravní politiky navrhuje prozkoumat možnost evropského podpůrného rámce pro postupnou realizaci plánů udržitelné městské mobility.

Vytváření a implementace plánu udržitelné městské mobility by mělo být chápáno jako kontinuální proces, který zahrnuje jedenáct nezbytných kroků. Grafický přehled tohoto procesu prezentuje tyto kroky v logické posloupnosti. V praxi mohou tyto aktivity probíhat částečně paralelně nebo zahrnovat možnosti zpětné vazby.

Detailní popis všech těchto kroků a aktivit je dostupný v příručce „Vytváření a implementace plánu udržitelné městské mobility“. Tato příručka obsahuje příklady dobré praxe, užitečné nástroje a odkazy, které dále ilustrují celý proces tvorby plánu. Příručka je dostupná ke stažení na stránce www.mobilityplans.eu

PROCES

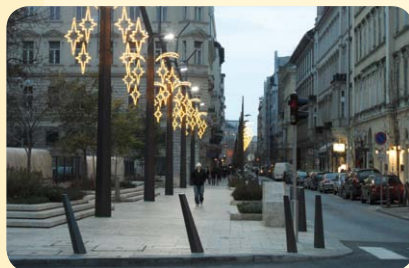

PLÁNY UDRŽITELNÉ MĚSTSKÉ MOBILITY V PRAXI

Koprivnica, Chorvatsko
– Analýza stavu

Koprivnica, město s 33 700 obyvateli na severozápadě Chorvatska, provedlo podrobnou analýzu své situace ohledně městské mobility. Analýza byla provedena na základě sebehodnocení ze strany obce, rozsáhlého procesu konzultací s celou řadou zainteresovaných stran a průzkumu veřejného mínění. Sebehodnocení odhalilo, že město má vynikající podmínky pro podporu udržitelné mobility, což bylo zásadní pro výběr správného zaměření strategie městské mobility. Městská struktura je vyrovnaná, kompaktní a poskytuje dostatek prostoru pro zavedení rozsáhlé cyklistické sítě. Již nyní 30 % obyvatel pravidelně chodí pěšky nebo jezdí na kole. 70 % školáků používá k cestám do školy veřejnou dopravu, kolo nebo chůzi. V průběhu letních prázdnin počet chodců a cyklistů převyšuje počet automobilů. Když byli řidiči automobilů při průzkumu veřejného mínění dotázáni, zda by změnili své vzorce dopravního chování, pokud by byla vybudována náležitá infrastruktura, převládala u nich podpora.

Budapešť, Maďarsko
– Integrace a politická koordinace

Budapešť je příkladem integrace plánu mobility do celkového politického rámce města. V roce 2003 město schválilo Konceptci městského rozvoje. Ta definuje vizi a dlouhodobé priority pro celkový rozvoj města. Na základě této koncepce a rozsáhlých konzultací se zainteresovanými stranami město vytvořilo Strategii městského rozvoje Budapešti, známou jako Podmaniczky Plan. Tento politický dokument stanovuje priority rozvoje města pro období let 2005 – 2013, včetně hlavních opatření městského rozvoje. Tato strategie městského rozvoje je doplněna Plánem mobility srdce Budapešti. Tento plán byl vytvořen v roce 2007 k oživení vnitřního města prostřednictvím rozsáhlého zkldňování dopravy a infrastruktur-ních projektů v oblasti udržitelné městské mobility. Plán upřednostňuje nemo-torizovanou místní dopravu, aby podpořil místní firmy a zlepšil kvalitu života.

Odense, Dánsko
– Komunikace se zainteresovanými stranami a s občany

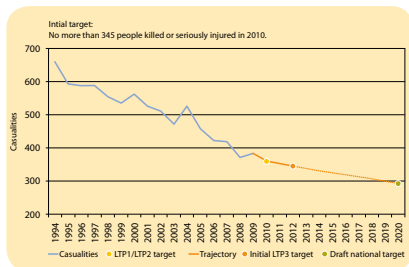
Díky významnému úsilí komunikovat svůj Plán dopravy a mobility směrem k občanům, město Odense konečně zvládlo uzavřít pro auta dvě hlavní cesty – což bylo předtím zastaveno kvůli obavám veřejnosti z vytlačené dopravy. V roce 2007 město zapojilo co nejširší okruh zainteresovaných stran (nejen místní obyvatelé, ale i mnoho různých skupin z celého města) a vytvořilo speciální panel nástrojů – “toolbox” – k vysvětlení dopravního plánování jednoduchým způsobem. Plán se navíc postupně přeměnil z dokumentu o autech a dopravě na dokument o lidech a místech a byl neustále podporován na svých webových stránkách, na plakátech, v místním tisku a na speciálních akcích. Všechna tato práce se nakonec vyplatila a plán byl jednomyslně schválen radou města.

Lille, Francie

– Budování vize

V Lille začal proces rozvoje plánu udržitelné městské mobility (Plan de Déplacements Urbains) už v 90. letech, kdy probíhala velká vlna aktivit na obnovu měst. Nový terminál TGV vytvořil příležitost ke zřízení zcela nové čtvrti zvané Euralille, která také slouží jako mezinárodní, národní, regionální a místní uzel veřejné dopravy. Plánovači měli vizi města, které je ekonomicky silné, s mezinárodní prestiží. Obnova veřejných prostranství, kterým v současné době dominuje doprava, hraje důležitou roli ve vytváření atraktivního města. Jednou ze vznesených strategických otázek byla volba mezi dalším rozvojem sítě metra a pozemní veřejné dopravy (autobusy a tramvaje). Město se rozhodlo pro rozvoj pozemní dopravy jako prostředku k restrukturalizaci, přepracování a předefinování veřejných prostranství.

Cambridgeshire, Velká Británie

– Cíle a směry

Třetí Místní dopravní plán hrabství Cambridgeshire pro období 2011 – 2026 definuje indikátory a cíle, které slouží k monitorování postupu směrem k dosažení cílů plánu. Vybrané indikátory reflektují otázky, které jsou nejdůležitější pro oblast Cambridgeshire, současně umožňují i srovnání s dalšími místními úřady v zemi. Místní dopravní plán obsahuje ilustrace, které objasňují vazby mezi záměry, cíli a dlouhodobými směry. Národní cíle v oblasti bezpečnosti silničního provozu z roku 2009 usilovaly o snížení počtu usmrčených nebo vážně zraněných při silničních nehodách o 33 % do roku 2020. Místní dopravní plán stanovuje počáteční cíle tohoto ukazatele pro období do roku 2012. Obrázek nahoře zobrazuje situaci v Cambridgeshire oproti tomu ukazatelci od roku 1994, stejně jako cíl místního dopravního plánu pro rok 2012.

Gent, Belgie

– Informování veřejnosti

V roce 2007 město Gent s pěti dalšími partnery zahájilo projekt přestavby hlavního vlakového nádraží, Gent Sint-Pieters a přilehlého okolí na obrovskou zastavěnou plochu se smíšeným využitím a dobrým intermodálním spojením. Projekt takové velikosti vyžadoval dobrou strategii komunikace s veřejností, aby občané všechny tyto práce vstřícně přijali. Výsledkem toho bylo, že vznikl stálý informační bod s mapami, videoklipy a 3D modelem, pravidelným zpravodajem pro místní obyvatele, události ve školách a "kavárny pro dialog s lidmi" s cílem dát lidem možnost podrobně se k projektu vyjádřit. Dvakrát ročně je k návštěvě staveniště přizvána veřejnost. Při těchto příležitostech je 400 až 800 lidí pozváno do malých skupin, aby viděli práci zblízka a dozvěděli se více informací od projektových partnerů a inženýrů.

PŘÍNOSY

Vylepšený obraz města

Město zabývající se plánováním udržitelné městské mobility se může představovat jako inovativní a pokrokové.

Lepší kvalita života

Plán udržitelné městské mobility znamená plánování pro lidi spíše než pro auta a dopravu. To vyjadřuje emocionální zprávu, například v podobě vyšší kvality veřejných prostranství a zvýšení bezpečnosti pro děti.

Zlepšená mobilita a dostupnost

Plánování městské mobility zaměřené na lidi v konečném důsledku zlepšuje situaci ohledně mobility občanů a usnadňuje přístup do městských oblastí a k jejich službám.

Přínosy pro životní prostředí a zdraví

Práce na zlepšení kvality ovzduší, snížení hluku a zmírnění klimatické změny vede k pozitivním účinkům na zdraví a významným úsporám nákladů se zdravím souvisejících.

Potenciál oslovit více lidí

Plánování udržitelné městské mobility nabízí příležitosti jak oslovit více lidí a lépe reagovat na potřeby různých skupin uživatelů.

Rozhodnutí podporovaná občany a zainteresovanými stranami

Plánování pro lidi znamená plánování s lidmi. Díky občanům a dalším zúčastněným stranám může rozhodnutí pro nebo proti opatřením městské mobility získat významnou úroveň veřejné legitimacy. ”.

Efektivní plnění zákonných povinností

Plánování udržitelné městské mobility nabízí účinný způsob, jak řešit a splňovat zákonné povinnosti, jako je směrnice Evropské komise o kvalitě ovzduší nebo národní hlukové předpisy.

Zvýšení konkurenceschopnosti měst a přístup k financování

Plány udržitelné městské mobility mohou poskytnout přístup k financování inovativních řešení – potenciálně nabízí rozhodující výhodu nad ostatními městy při soutěži o veřejné prostředky.

Nová politická vize, integrační potenciál

Plán udržitelné městské mobility nabízí dlouhodobou strategickou vizi. To podporuje efektivní plánovací kulturu, která se zaměřuje na integraci odvětví politiky, institucí, stejně jako měst a jejich okolí.

INFORMACE

Evropská komise usiluje o urychlení rozsáhlého zavádění plánů udržitelné městské mobility místními a regionálními orgány v Evropě pomocí komplexního informování o rozsahu, obsahu a přínosu těchto plánů.

METODICKÁ POMOC

Příručka z roku 2011 "Vytváření a implementace plánu udržitelné městské mobility" zavádí koncept plánů udržitelné městské mobility a uvádí kroky týkající se jejich přípravy. Dokument se zaměřuje na odborníky v oblasti městské dopravy a mobility, stejně jako na jiné zainteresované strany, které by měly být zapojeny do přípravy a implementace plánů udržitelné městské mobility.

SEMINÁŘE

V roce 2011 a 2012 tým odborníků jmenovaných Evropskou komisí pořádá 35 seminářů a událostí na výměnu zkušeností o plánech udržitelné městské mobility v národních jazycích po celé Evropě. Pokud se chcete dozvědět o vzdělávacím workshopu ve vašem okolí, neváhejte nás kontaktovat.

Více informací na:

www.mobilityplans.eu

SUSTAINABLE
URBAN MOBILITY
PLANS

Plánování pro lidi

KONTAKT

E-mail: enquiries@mobilityplans.eu

Tel.: +49.221.60 60 55-13

www.mobilityplans.eu

Plány udržitelné městské mobility

c/o Rupprecht Consult – Forschung und Beratung GmbH

Clever Strasse 13–15

50668 Kolín nad Rýnem

Německo

Prohlášení: „Plánování pro lidi“ / „Planning for People“ je registrovaná ochranná známka. Výhradní odpovědnost za obsah této publikace nesou její autoři. To nemusí nutně vyjadřovat názor Evropské unie. Ani EACI ani Evropská komise nejsou odpovědné za jakékoli užití obsažených informací.

Fotografie: András Ekés (obálka; strana 4 a 5), fotogalerie města Koprivnice (strana 8), Budapešť - 5. obvod města (strana 8), město Odense (strana 8), Max Lerouge (strana 9), Infopunt Project Gent Sint-Pieters (strana 9), www.eltis.org (strana 2, 3 a 10), Harry Schiffer (strana 11), FGM-AMOR (strana 10 a 11), Rupprecht Consult (strana 3, 4 a 5)

www.mobilityplans.eu

Supported by
**INTELLIGENT ENERGY
EUROPE**